

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
 Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
 Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Jubilata Deo.

Szívükből üdvözöljük Fejérmegye tanítói karát lélekemelő ünnepén; üdvözöljük azon tisztelettel és szeretettel, melyet a tanítói hivatás óriási sulya és szépsége önként indít fel minden igazságosan gondolkodó észben és tisztán érző szívben. A mai szép ünnep csak 25 év küzdelmének szenteli e napot, egy negyedszázad fáradsalmai után akar utjára emléket állítani, s az emlékezet kedves képében egy-két óráig elgyönyörködni, új erőt és lelkesülést meríteni a jövő számára. A mult események sajátsága az, hogy nem időrendben szoktak sorakozni emlékezetünkben, hanem fajsúlyuk és rokonságuk szerint futnak össze egy-egy csomóba. Az emlékezet ezen élet-tani törvénye alapján ragad minket a mai jubileum vissza — tul a 25 éven, vissza kilencz század multra, hol mégis Alba-Regia kedves falai közt találjuk magunkat, ha nem is Fejérmegye tisztas tanítói egyesületének számos tagjai közt, de ugyancsak „mester“ és iskola tünnek szemünkbe itt is. Sz. Gellért aktáiban (p. 300.) olvassuk: „A püspök (Gellért) Mór testvérét küldi vala a királyhoz (Sz. Istvánhoz), hogy üdvözölje Öt s megparancsolja neki, hogy lépjen be az iskolába is, hol 2 tudós tanítót fog találni.“ E szavak, s egyéb világos történeti adatokból tudjuk, hogy a

székesfejervári, az egyik legelső iskolánk Sz. István királyi palotájában, az ő magán szobáinak közvetlen közelében volt, s annak gyakori meglátogatása a szent királynak nagy és sok ártatlan örömet okozott. Hiszen jól tudta ő, hogy az iskola a jövő temploma, a „mester“ a jövő mestere. S ő, ki nemzetét nem pusztulásra, hanem fennmaradásra nevelte, hazáját a ledönt-hetlen „kősziklára“ fundálta, nem feledkezhetett meg a jövő reményeiről: az ifjúságról. Az atya nem csak gyermekeket, de unokát is egyaránt szeret.

Midőn azonban a jó nagytya elköltözött onnét az első iskola szomszéd termeiből, a szent vértanu pedig a Gellérthegy rázuhogó köveit pirosra festette vérevel, Vatha vezér a keresztesny művelődés ezen kis fészket is széttiporta s egész I. Béla idejéig elhalt a vidám csevegés, a kedves hang az ifjúság ajakán.

Régen volt az! Azóta a ker. művelődés megszabadulva Vathától, sok-sok ily fészket rakott, a régi „mesterek“ nyomába szazakból álló tanítótestületet állított, de mégis szentek, kétszerecsen szentek előtünk az ősi, első hajlék szétszórt kövei, mert hisz azokból raktuk le mai tanépületünk erős alapját. Az iskolát látogató, a gyermekekkel kedvesen mulató szent király és apostol emelt fel bennünket magához a fenség magaslatára, az általa

hirdetett isteni szent hit és szeretet tanított meg minket arra, a mire most mi tanítjuk az ártatlan lelkeket: az Isten igaz ismeretére, az emberi kötelmekre, a jó, szép és igaz szeretetere.

Ezen szent, tisztaságukban ragyogó emlékek repültek át szemünk előtt, hogy fejérmegye tanítói karát ünnepelni látjuk. Ime visszajár a mult képének kedves szelid fénye, hogy beleveggyüljön a jelen erősebb sugarába, s hogy mint a mérnök lenge fonala kijelöli a vaspálya erős sineinek csapását, — kimérje az is ennek biztos irányát.

Nem tisztán a szabadon repülő emlékezés adja nekünk ma e gondolatokat, hanem bizonyos gond és aggodalom, mely eltölti lelkünket hazánk jelenét s még inkább jövőjét illetőleg. Azt mondtunk előbb, hogy ker. művelődésünk megszabadult Vathától.

Igen megszabadult azoktól kik a régi iratok szavai szerint „scythicam superstitionem et barbariem reducturi“ támadák a ker. művelődést de nem szabadult meg azon Vathától, kik ha nem is a szittyia pogányságot, de az annál veszélyesebb nemzetközi általános vallásu közönyösséget akarják az emberek szívében uralomra juttatni s ezen tervük kivitelére legalkalmasabb eszközt, az elemi oktatást törek-szenek maguknak letoglatni, ha nem is

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Ünnepnapon.

A „Fejérmegyei Tanítótestület“ fennállásának 25 éves emlékünnepére. *)

Szétszóva hát az isten-égyzet láncza,
 Mely köhöz szegte bátor lelkedet,
 Mert elraboltad szent tüzet az Égnek
 S vágyad vele a Földre tévedett!
 Szétszóva hát! Hisz, lánczra vert, bűnődből
 Szabadság sarjad, Élet, nem Halál, —
 És ezredévek romjain, ködön át
 Mi érezzük e tüznek fényét, lángját,
 S Prometheus! Munkád örökre áll!

Te fényt hoztál a földi sötét éjbe,
 Vakító, izzó, szentelt tüzsugárt,
 Hogy rajta érjen lelkünk fel az égbe
 És járjunk ott, a hol csak Isten járt.
 A te nevednek nincs már szentegyháza,

*) Szaválja Tóth Ferencz Székesfejervárott 1899. szeptember hó 24-ikén, a »Fejérmegyei Tanítótestület« jubiláris díszgyűlésén.

Mert Hellas földjén más nép sorsa dül, —
 De át repül hozzád a szárnyas lélek
 S bátor bűnöd fenséges emlékének
 Népek s Világok rendje él s örül!

Te fényt szórtál a földi sötét éjbe
 S mi örizzük az égnék zálogát,
 Hiszen a fény Hazát és Népet sorvaszt,
 Vagy dicőséges, hosszú agghort át.
 Más kincsért küzd, mulandó tarka jóért,
 Melyet fősvény szó s önző tett kisér,
 Nekünk más sors vezérli szívünk vágyát,
 Elosztjuk mi a lélek gazdagságát
 S vehet belőle, ahi mennyit kér!

A mi tárházunk nem kiváltság titka,
 Szabad szentély, melynek küszöbén át
 Beér a tudás oltár-lepcsőjére
 Szegény és gazdag, ellenség s barát.
 Mit ezredévek kincses verejtéke
 Nagyot merészelt, mi megörzük azt,
 Növeljük, osztjuk rendtlen erővel,
 S ha távoznak mi hűn megöszült fővel,
 Munkánk felett egy Hon, egy Nép virraszt!

Egy Hon, egy Nép, a melynek hős tusára
 Pánczolt s erőt a mi küzdelünk át,
 Hogy vadjuk hűn a Nemzet milliöi
 Az emberfeje tüzött glóriát!
 A glóriát, a melynek rabként hódol
 A föld, a lég, az esze és a kor, —
 És mig mi nyugójuk e küzdelék búját,
 Néktek adjuk az élet koszoruját,
 A diadalt, mely sebeinkből forr . . .

Kibontott zászlónk két magasba húzva.
 Merészen, bátran lengeti a szél,
 Ma ünnepnapot hirdet trikolorja
 S negyedszáz-év, miről büszkén beszél;
 Hadd mondja el, hogy annyi bűn s viszály közt
 E szent örökség szennyezetlen áll, —
 Nem tékoztuk el az ősök kincsét,
 S midőn megoldjuk a lelkek bilincset,
 E zászló nekünk drága ideál!

Hadd mondja el, hogy renázzetlen hével
 Mi örzük azt, mi boldogságot át,
 S a tudás égi, szent szövetekevel
 Védelmünk Isten, — Király, — Hazát; —

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérmű üzletében a legdivatosabb őszi és téli kelmék, kitűnően mosható francia pargetok nagy választékban, rendkívül olcsó árákért szerezhetők be. Kész női és gyermek felöltők, szörme és szövet gallérok, remek választék és feltűnő olcsó árákért szintén **Steininger Sándor Székesfejervár, Nádor-utca 2. számú** üzletében kaphatók. (Polák cipész átellenében.)

Mai lapunk 8 oldal.

arra, hogy abban istentelen tanok hirdetésenek, de arra inkább, hogy a tanítás mellett a nevelés elmellőztessék s a szív a vallásos nevelés hiányában üresen maradjon nyitva és tárva az ifjuság szenvedélyeinek s a később fenyegető ezer veszélyeknek, mikről a modern ferde irányzat bőven gondoskodik.

Önként eszünkbe jut Krisztusnak, a gyermekek isteni Barátjának földi helytartója, eszünkbe jutnak kérés, intő szavai, melyeket 1887. december 30-án a Haynald bíboros által vezetett magyar tanfőnöki zarándoklatához intézett „Nem kértünk okosságokat és szorgalmasságokban, de mégis a mi tanácsaink nyomán is sokszor jól megfontoljátok, hogy Magyarország reménységének nem csekély része van kezetekbe letéve pedig ép a jelen nehéz időkben. — Igen nagy tévedés az, hogy az ifjak észtehetség fejlesztésével együtt lelkük művelésével nem törődnek, e nemtörődés következtében elcsenevészedik az ember legnemesebb része s a tapasztalás nagyon is bizonyítja, hogy ebből a magán és nyilvános életre számtalan veszély háramlik.

Nem szükséges ismételn a ezerszer ismételt és ezerszer igaznak ismert igazságot, hogy vallás nélkül nincs erkölcs, erkölcs nélkül minden ismeret értéktelen — nemcsak, de káros is, mert a romlás és rombolásra ad nagyobb képességet.

A vallásügyölő Diderot gyermekeit szigorúan vallásosan neveltette, s sokszor ismételte öreg atyjának szavait: „Fiam! az okosság jó nyugvó párná, de még jobban nyugszik a fej a vallás és erkölcsi törvények párnáján.”

A ki a világhosszú hátat fordít, előre veti az árnyékát. A mi cselekedeteink a jövőben termik gyümölcseiket. A jelen állapotokat elődeink teremtették s ezen állapotok a vallásos nevelést illetőleg nem

*Hadd mondja el, hogy negyedszázad óta
Derűben-vészben lelkünk templom volt,
Egy eredéves Nemet szentegyháza,
Melyhez erő, ész és hit varázsa
A jobb jövőért hűn zarándokolt . . .*

*Kibontott zászlónk kék magasban lobog,
Merészen, büszkén lengeti a szél,
Ma ünnepnapot hirdét trikolóra
És diadalról, örömről beszél.
S hadd mondjam el, hogy rémes, rít pokolnak
Minden hatalma bárha harcra kel, —
Nem dönti le e zászlót a vak éjbe,
Hisz lelkünk akkor felrepül az égbe
S az Ég ormára újra tűszük fel!*

Chalupka Résző.

Királyné emlékezete.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület a múlt hétón tartotta XV. évi közgyűlését Gyulafehérvárott. Ez alkalommal mondotta gróf Mailáth G. Károly erdélyi püspök a megboldogult királynéről a következő gyönyörű emlékbeszédet, melyet itt egész terjedelmében közlünk.

E pillanatban, melyet a magyar nemzet drága halottjának emlékeztül akarunk szentelni, én jobb szeretnék imádkozni mint szónokolni; jobb szeretnék a királyné egyszerű koporsója mellé térdelni, semmint könnytelen sze-

kielégítő, sőt sokban nagyon elszomorító képet adnak. Ez tehát a biztos mérték arra, hogy a jövőben több erőre, több gondosságra van szükségünk a tanügy terén. Felülről hallunk már biztató, reményt keltő hangokat. de a szó szellő, a tett szükséges.

A mint az égő házat körülállóknak kedves hang a közelgő tűzoltók robaja, oly bizalommal és reménykedéssel álljuk körül mi is ma itt ünneplő tanítóink csapatát, hiszen a Sz. Atya szavai szerint Magyarország reménységének nagy része van kezükbe letéve.

Mi tehát mikor még egyszer szívből üdvözljük őket, az Isten kegyelmért köszönygünk, hogy világosítsa, vezérelje őket a jövőben fontos és nehéz munkájukban, adjon erőt nekik, hogy a nemzet legnagyobb kincsét, a gyermeki szívet tisztán vigyék a haza és közélet oltárára, s azt, mit ártatlan tényben vettek gondjaikba ártatlanul őrizték meg.

A hittan.

Iskoláinkban, legalább nép- és középiskoláinkban, kötelezett tantárgy a hittan és tanítják is minden osztályban heti két órában. A tanulók vallási gyakorlatokat is végeznek, résztvesznek az isteni szolgálaton, körmeneteken.

De az életbe édes keveset visznek abból, a mit tanultak. Ebből látszik, hogy hiányos a nevelés.

Miért nem megy át a tanulók vérebe a vallás iránt való lelkesedés, azt most nem tárgyaljuk; ez mások dolga, még pedig lelkiismereti dolga.

Más országokban, vetekedve iparkodnak az egyes felekezetek egyházukhoz való ragaszkodásukat gyakorlatilag is kimutatni. Nálunk, főleg a katolikusokban, ilyen buzgalom nin-

mekkel a közgyűlés előtt megjelenni. A nagy fájdalommal sujtott ember összekulcsolt kezekkel imára tér. Így tett a magyar nemzet is most egy éve, midőn mélyen megtörve kellett hallania, hogy a legnemesebb királyi szívének vére ontatott: koszoruba gyűjtötte az ősznek hervadó virágait a haza berkeiből és koszoruját a letépett legszebb virág, a meggyilkolt királyné koporsójára tette, azután letérdelt, imádkozott és könnyezett.

Volt is miért könnyeznie t. közgyűlés! Hiszen ennek a fenséges asszonynak ravatalára borította az örökbűcs szemfödőjét, akiben a leggondosabb és legszeretőbb családanyák egyikét látta és tisztelte. Volt is miért imádkoznia a magyar nemzetnek! Hiszen egy gyilkos törőcsapással azt a kegyes királynét kellett elvesztenie, akit ő legjobban szeretett, aki őt legjobban szeretete.

Ha visszapillantunk a zajos politikai múltunkra és a királyné akkori viszonyát veszem a magyar nemzethez, mintha a csillagos mennyboltot látnám föllöttünk felragyogni. Ha pedig az ő édes anyai szerető szívében tekintek, a felhős, villámoktól megszagott szomoru eget látom benne. Szép, gazdag és viharos volt földi élete. Szép női erőnyekben, „gazdag nemzeti örömeiben és viharos anyai fájdalomokban.

Meg kell vallanom t. közgyűlés, hogy midőn a boldogult királyné emléke mellett mélyeséges fiú kegyelettel eltelve állok és arról szólni akarok, gyöngye erőmet a feladat terhe alatt ingadozni érzem. De mégis szívem lángját tellobbantja, erőmet fokozza és tagjaimat fentartja az a jóleső tudat, hogy az ő feledhetetlen emlékével oly édes anyáról akarok szólni, aki úgy szeretete gyermekét, hogy testét-lelkét

csen; közömbösség, hidegség, lanyhazág, sőt bizonyos ellenszenv tapasztalható a vallás iránt.

Igaz, hogy a többi tudományok iránt sem csöpögögtetnek az ifjuság szívébe ideális szeretetet és becsülést, legfőkébb annyit tanulnak, annyira tanítanak bennünket, hogy a szükséges írásbeli minősítvényt megkapjuk, hogy valami hivatalt és állást elfoglalhassunk. Ha a kenyér nem volna összekötve a tanulással, még a tanárok között is kevés volna, ki a tudományt ápolná, magát művelné és buvárkodnék.

Nem így van ez más nemzeteknél; elkezdve a fejedelmi személyektől és miniszterektől, le az ügyvédékig orvosokig, bírókig, örömmel, kitartással foglalkoznak a hittudományokkal.

Az angol királyné gyermekeinek és cseledeinek minden vasárnapon hitoktatást tart.

A mostani gyarmatügyi angol miniszter, Chamberlain három kötetes munkát írt Jézus Krisztusról. Ki nem olvasott volna a francia Nicolás Ágostonról, a jeles törvényészki bíróról, ki kötetekre menő munkákat írt a vallástudományról? A württembergi, a bajor, a szász királyi hercegek papi pályára lépnek. A külföldi püspököknek jó része katonatiszt volt. Az orosz uralkodók közül többen titkos katolikusok.

Honnan mindezen jelenség? onnan, hogy a legmagasabb állású és legműveltebb szellemű egyének időt találnak és szánnak a hittan tanulására. Honnan van az, hogy anyai aristokrata férfi és nő, annyi más vallású tudós, tanár és pap tér át a katolikus vallásra? Az újabbkori kath. theologusok jó része világi állású férfi volt és most anyai theologiai munkát írtak és írnak!

A szerzetesek között, a jezsuiták, karmeliták, oratorianusok, dominikánusok, zárdáiban sok a főúri családokból lett tudós, hogy neveik jegyzékével egész füzeteket lehetne összeállítani.

Az isteni kegyelem csodálatos művének köszönjük ugyan első sorban a vallásos tuda-

megegyesített fiának határtalan szeretete és — hogy annak a jószág királyné emlékének akarok kegyelettel adózni, aki e nemzetnek öröme, legkegyesebb asszonya és nehéz időkben védőangyala volt.

Szabad lesz ma nekem a királyi teremk belsejébe hatolni, hogy ott ismételn lássam az ő nemes alakját, lássam imaszámolyára térdelve — buzgón imádkozni. Ő nem tartozott a közönséges lelkek közé. Gazdag volt érzelmvilága, mint egy kincses bánya, s érzelmei, mint a tenger, mélységesek. De ezen aranybányában a világsító szövetnek, e széles tengeren a vezérszög, — a szeretet lángja volt. Szerette gyöngéden királyi hitvesét, rájongott gyermekeiért, szerette egész környezetét, szerette minden egyes alattvalóját; szerette az erényt, szerette a művészetet; szerette az Istent, mert szeretett imádkozni. Imádkozott ő sokszor, de nem magányosan, mert anyja volt és a feszület előtt nagyon szerette látni imádkozó gyermekeit. Honnan tanulhatták volna, ha ő tőle nem tanulták, helyesebben, ha ő tőle nem örökölték leánygyermekai azt a kiváló nagy vallásosságot, amelyet méltán bámulunk ugy külső megjelenésükben, mint egyszerű és nemes szívükben; ugy a kastély termeiben, mint annak kápolnájában, ahol a ház feje az udvar közponja, az élet öröme a tetek tanácsadója maga az Ur Jézus? Ő volt az a fejedelemszöveg, a ki vasár- és ünnepnapokon, bármerre is utazott, soha szent misét nem mulasztott, aki igen gyakran járult és vezette gyermekeit a legméltóságosabb Oltáriszentséghez. Az élet számtalan mulandó örömei közt épp ugy, mint lelkének elborult pillanataiban, szívének égő fájdalmaiban gyakran kereste föl az Ur Jézust;

mány óriásait és hőseit, de őket a vallási tudományok nevelték nagygyá és a hittani tudományokbani fázadozás tette Isten előtt őket méltóvá, hogy elsőrangú tekintélyekké váltak az egyházban.

Nem csak politikából él a nemzet; azaz a jó politikának főfeltétele a vallás. A törvények csupán nem tartják egybe a polgárokat, hanem a mély vallásos érzelme alapján a humanizmusnak és civilizációnak.

Könnyű dolog nálunk is gunyolni a vallást, mely nekünk az alkotmányt adta, szerezte és fenntartotta. Annak fényében sütkérezünk most, amit vallásos őseinktől kaptunk. Eszterházy Pál, a nagy nádor, Máriáról, a boldogságos szüzlől könyvet írt.

A mi oly nagy tényező a világ minden nemzeténél, a mi a multban nálunk is ékessége volt nagyjainknak, t. i. a hittudomány: azt nélkülözni nekünk sem lehet. Hisz hazafiságot, a közérdekek előmozdítását, helyes és bölcs kormányzást csak olyan férfaktól várhatunk, kiknek szíve és elméje a vallási tudományokban jártas, azok iránt lángoló szeretettel viseltetik.

Megbizhatlan tagja az társadalmunknak és a nemzetnek, ki az iskolákból nem viszen magával igaz rokonszenvet, hajlamot a vallás és az egyház igazságai iránt.

Ki ne látná be, mily felelősség sulyosodik a hittanároknak! A legnagyobb érdeklődéssel kell az iskola fentartóinak viseltetni a hittudományok előadása és megkedveltetése iránt.

Amit nem ismerünk, ami jó előttünk ismeretlen, azt nem is keressük. Ki a vallás tanait alaposan nem tanulta meg, azokat nem is fogja szeretni és óhajtani.

A világi tudományok tömkelegében soha sem fogjuk megérteni, ha az isteni kinyilatkoztatás faklyája előttünk nem világít és nem vezérel.

A tudományok akkor lesznek tulajdonképen hasznosak, ha a hit megtanít és megszoktat bennünket arra, hogy a tudományt nem ma-

ha templom mellett haladott el, betért az Urhoz egy kis vigaszra, kinél annyi édes balzsam van fentartva, annyi édes remény elrejtve a szegény szenvedő szívek számára!

Bár királyi trónon állt és a föld gazdag fénye övezte, alázatos maradt mindvégig; bár ragyogó korona ékesítette fejkölt fejét: gondolkodásának és szívének nemes egyszerűségét soha el nem vesztette. Szépségét, melylyel oly bőkezűleg megáldotta az Isten, bár megbámulta mindenhol a világ: a hiúság bálványainak mégsem áldozott. Mintha most is látnám, mintha most is hallanám, oly lebilincselő feledhetlen vala alázatos egyszerűsége, oly vonzó, kegyes és leereszkedő a beszéde. Ezen erényeinek hódító ereje legközevetlenebbül természetesen a környezetét kötötte le. Az egész udvar hátáratlan tisztellel, törhetlen ragaszkodással és leirhatlan szeretettel rajongott körülötte.

És hogyan szerették gyermekei? Ugy, mint ő gyermekeit: forrón, lángolón, kimondhatatlanul. Midőn a mayerlingi kastély ifju halottját, a nemzet szép reményét, édes fiának hült tetemét meglátta, nemcsak testében roskadott össze, hanem nagy szeretete is szétömlött szívében és fűkezett áradatként letiporta lelkének legszebb virányait. A kastély azóta ájtatos apácák imaháza, a királyné lelkének pedig, édes anyai szívének szomorú kegyhelye lett. Szenvedései középett remegő lelke mindent elfeledett a világon, csak azt az egy helyet nem bírta feledni, hol szívének kincsét, fiát örökre elvesztette. Évenként többször elzárándokolt a helyre, hogy leboruljon ott, hol gyermekének teteme feküdt s hol most a hétfájdalmu Szűz Anya mélyen megható csodaszép szobra áll. De csodálatos, szívében nem any-

gunknak önző céljaira fordítsuk, hanem az emberiség javára használjuk.

Mig a hit egyrészt az Istennek emel oltárt, addig másrészt az áldozatkésztség tüzét ápolja ember- és polgártársaink iránt. Mig a többi tudományok elsöben az elmére hatnak, addig a hittudományok főleg az emberi szívre és kedélyre árasztják világukat és melegségüket hogy boldogítsák nemcsak azt, ki velük foglalkozik, hanem általuk az egész emberiséget.

a. j.

UJDONSÁGOK.

— Az árvíz. Mult számunkban már megemlékeztünk a veszedelemről, mely megyénk keleti határát fenyegeti. Az egyre aggasztóbb helyzetéről a következő értesüléseink szólnak:

Kelenföldnek az összekötő vasuti hidon túl levő azt a részét, mely a Duna és az országot között fekszik, a mult éjjel egészen Budafokig elöntötte a víz, s közvetlenül a budafoki országot szélén van a Duna partja, úgy, hogy itt a folyam szélessége most megötszörösödött. Kelenföldet ezzel nagy veszedelem fenyegeti, mert Kelenföldet most csak a budafoki országot védi, de csak alig harmincz-negyen centiméter hiányzik, hogy a víz elérje. Ha a Duna az országoton áttaps, úgy több ezer holdnyi terület a víz alá kerül.

A több községből érkezett jelentések a következők:

Budafokon egyelőre nem változott a helyzet. A víz ugyan növekedett, de a vasuti töltés védi a községet. Csupán egyes kertekben és szőlőkben lett több a víz.

Tétényben hasonlóan változatlan az állapot. Itt is a vasuti töltés védi a községet a Duna felől, az Érd felől odaáramló víztömeg pedig eddig még nem veszélyezteti a községet.

Érden a község háza, a vadászlak, a pestis megszűnésére emelt kétszáz éves kápolna és a

nyira a hitnek erejével, mint az édes anya tengerfájdalmával tért vissza onnan. Szegény édes anya! Oh kegyes királyné, te vigasztalhatlan maradtál! Anyai szíved mélyre vágott sebének még az isteni kegyelem balzsama sem tudja hegeszteni, mert mindennél mélyebb, mindennél erősebb, mindennél elragadóbb volt anyai szerelmed! És életed legszomorubb végéig kellett vonszolnod fájdalmaidnak terhét vidékről-vidékre, tengeről tengerre.

Valóban t. gyűlés, megmagyarázhatatlan, bámulatos életet élt a mi királynénk! Azt tartjuk, hogy szeretetben rejlik a boldogság. És ő mégis minél jobban szeretett, annál többet szenvedett. Rang és nagy méltóság adja boldogságunkat, vélekednek az emberek. És ő mégis, minél fennebb magasztalta a világ, annál mélyebbre sujtott a csapások keze által. Gazdaságban keresik mások a boldogságot; pedig világosan láthatni a királyné gyászos sorsából, hogy a szívének és nem a földnek kincse tesz boldoggá. Szomorú, de nagy példa ez arra, hogy a szívének kincseit kell keresnünk s ezek közül is azokat, melyek hervadhatlanok, amelyeket el nem rabolhat tőlünk semmi hatalom, sem a véletlen játéka, sem a véres erőszak.

Tisztelt gyűlés! Mig Erzsébet királyné tetemét gyakran látogatják meg élő gyermekei a bécsi kapuczinusok templomának kriptájában, hol az édes anya rajongva szeretett fia mellett pihen örök nyugalomban: addig a magyar nemzet maga — imáiban zárándokol oda és a kegyelet legszentebb adójával adozik szeretett királynéjának akkor, midőn gyakori imáiban az Ur irtalmát esdi le feledhetlen halottjára és áldozatos lélekkel hordja össze fillereit,

község háza mellett levő házak már vízbe kerültek. A víz azonban a lakásokba nem hatolt még be s csupán az épületek falainak alját nyaldossa. Itt azonban csak csolnakokkal lehet közlekedni. A rétekről a víz kijött a fűtőcsőig, de legföljebb csak az uttestet öntheti el. A házak két oldalt magasan fekszenek. Tegnapi délelőtt itt járt Huszár Ágoston alispán Huszár Dezső tb. főszolgabíró kíséretében és az árterület megtekintése után helybenhagyta a tett intézkedéseket.

A szomszédos Battán legkomolyabb a helyzet. Itt már óriási károkat okozott a víz. Az eddig elöntött területeken kívül víz alá került Lits Gyula több száz holdas birtoka, továbbá Matta Árpád földbirtokosnak ötszáz holdnyi őszi vetése. Az árvíz itt az őszi vetést egyáltalán tönkretette, ami nagy csapás a lakosságra. Battát is megtekintette az alispán s egyes helyeken a töltések megerősítését elrendelte, mert különben még több terület kerül víz alá.

A Csepel-sziget helyzetéről hivatalosan a következőket jelentik:

Több lap azt az értesítést hozta, hogy a Csepel-sziget már részben el van öntve és hogy a sziget tulajdonosok kérelmére a belügyminiszter 1000 utász katonát rendelt volna a szigetre. Ezzel szemben Zsák Hugó, mint a csepel-szigeti ármentesítő-társulat miniszteri biztosa arról értesít, hogy a lapok ezen tudósításai helytelen információk alapján láthattak napvilágot. Az árvíz védelem Fromm királyi főmérnök és Szilágyi főszolgabíró erélyes vezetése alatt a legnagyobb rendben folyik és minden valószínűség szerint sikerülnök fog a Csepel-szigetet az elárasztástól megmenteni, dacára annak, hogy a Csepel-sziget ma nem bír rendes kiépített töltésekkel, hanem rögtönzött nyuláttakkal kell megvédelmezni. Eddig még fizetett kubikosokkal, korlékkal és közérővel védik a szigetet. Katonák nem kértek senkitől. Csak a védvonalon kívül eső hullámterek vannak előntve, a honnan a birtokosok minden terményüket ugyszólván az utolsó szalmaszálig biztonságba hozták, tehát

hogy az ország szívében emlékére az Örökimádás templomát emelje, melyben a késő unokák is lerohassák majd a nemzet haláját.

Meg is érdemli ő, t. közgyűlés, ami imánkat; megérdemli a nemzet imáját ez a királyné, aki valóban magyar volt szívében úgy, mint nyelvében. Ugy szerette magyar népet, hogy megtanulta annak édes honi nyelvét; azt beszélte, sőt azon is imádkozott. Magyar nyelven szólt a magyarhoz, akár udvari környezetében, akár nyilvános megjelenéseiben látta azt; magyarul írt a magyaroknak, sőt leányaival is magyar levelezést folytatott.

Sok ideig semmi sem tudta felderíteni kedélyét, de midőn utolsó itt léte alkalmával Buda várfokáról letekintett a magyar főváros páratlanul szép és folytonosan fejlődő képre, kedves szemlélődésében egy percze feledte mély bánatát s büszkén elégtlenül mosolyogni kezdett. Minek mondjam el, hisz mindenki tudja, hogy mily jóakarója és kegyes védőangyala volt ő a magyaroknak, midőn összeforrasztotta királyunk szívet nemzetünkkel. Szent István királyi koronája még nem is érinté vállait a koronázó egyházban és ő már is fejedelmi urnónk volt, aki betöltötte a magyar királyné legnemesebb hivatását: közbenjárta a nemzet és király közt.

Ujongott a magyar, midőn Erzsébet királyné vállait érinté a korona, miként mélyen szomorzkodott akkor, midőn az ő nemes szívét gyilkos tör alatt látta elvérzeni.

Megdöbbenéssel szemlélem t. közgyűlés, hogy neki, akinek szívét ez életben anyai fájdalom-tör járta át, végre is orvokzek által kellett meghalnia. Egyre csak azt kérдем: levette tán Isten oltalmazó kezét e nemzetéről, mikor

a Csepelzigeten eddig károkról nem is lehet még beszélni.

Megyes püspökünk bérmautja, melyet egyik mult számunkban jeleztünk, bizonytalan időre elmarad.

Jegyzői vizsga. A f. hó 21-én a vármegyeházán tartott jegyzői vizsgálatokra a megyénkbeli négyen jelentkeztek, u. m. *Halmos József nyéki, Hertner Zoltán martonvásári, Veres József sz. mihályi* és *Klimesa Artur perkitai* segédjegyzők. Az írásbeli vizsga 21-én a szóbeli 22-én tartatott és mind a négy jelentkező sikerrel állotta ki.

A viz. Mi zengi túl a bérceket, mi éli túl ez éveket és minek nem sirja a jövő, mert az idővel egyre nő? Rettenetesen tévednek azok, a kik azt hiszik, hogy a hir, vagy a dal légyen ez a mindennél hangosabb és elmulhatatlanabb valami. Ó nem. E szánalomra méltó város lakosságának tisztja, iható vizért való epekedése az, mely napról-napra hangosabban tör ki a nyilvános kutak pocsolya tartama ellen protestáló torkokon. De hiába a panasz, az epedés, hiába minden. Maholnap rendőri felügyelet alá kerül az a polgártársunk, a ki komolyan beszél a vízvezetékéről, pedig a számtalan hiányzó szükségesegek együttvéve sem bírnak ránk néze anyyi fontossággal, egyik sem kíván oly sürgős kielégítést, mint éppen ez az emberlelküket óta húzódó — mondhatnók — életkérdés. Sehol a világon nincs annyi gyomorhajos, mint ebben a szerencsétlen városban s mind ennek a víz a kétségbevonhatatlan oka. De még élvezhető bort sem ihatunk a — víz miatt. Igen, mert a m. t. korcsmárosok is (t. a kvtknk.) ilyen silány pótanyagrá kénytelenek szorítkozni. Elvégre senki sem kívánhatja tőlük, hogy talán holmi erdei forrásokból hordassák a vizet. Szóval ez az állapot fölháborítóan botrányos és csak azért nem mondjuk tarthatatlannak, mert túrnunk muszáj, ha egy lábíg elveszünk is a saját éhletettségünk miatt. Azonban addig is, míg ez megtörténik, bátrak vagyunk az illetékes hatóság

megengedte, hogy gyilkos anarchista üssön halálos sebet a kegyes királyné éretünk dobogó szívébe? Szorongva kérдем: miért sújtott Isten e földre ilyen súlyos csapással, miért rázta meg Európa népeit e vérfagyasztó tragédiával? Isten nem hagyta el a magyart! Ezzel is csak figyelmeztetni akarja őt és vele Európát, hogy ébredjen és eszméljen, különben tör és vészes kiáltás — az anarchizmus töre és gyilkos szava fogja álmából felverni.

T. közgyűlés! A kegyes királyné minden egyes eseményből szeretett következtetéseket vonni. Nem vétek tehát a kegyelet ellen az ő emlékezeténél, ha én is a királyné szomoró halálának körülményeiből levonom egyszerű következtetésemet és komoly megfontolás végett a t. közgyűlés elé terjesztem.

Ki is volt az a gyilkos, aki vakmerő kezeit az Ur felkentjére, a királynéba vetni merészelte? Az az ember az anarchizmus egyik követője volt. Királyi szívet kerestte a töre, mert nem az asszonyt, nem az anyát akarta bántani, hanem a tekintély, hatalom és jogrend hordozóját. Nem tett mást, mint amit a többi anarchista: halálra kereste a fennálló rendet.

En t. gyűlés, nem akarok követ dobni arra a nyomorult gyilkosra, nem akarom csupán az elámitott és félrevezetett gonosztevőt állítani az ítélőszék elé, hanem oda állítom első sorban az elámitókat; azokat, a kik kezébe adták a tört., — a modern istetlen tudomány képviselőit, kik tagadják az Istenet, az emberek szívéből kitépik a hitnek legutolsó gyökerét is; nem a gyilkos anarchistát, hanem az anarchizmus apját és anyját; a modern filozófát, és a szociáldemokratizmust hívom tetemre a királyné koporsójához. Jöjjenek, tegyék rideg

figyelmét a közutakra fölhívni. Úgy látszik, ama tisztelt urának kisebb gondjuk is nagyobb a bennünket oly kínosan foglalkoztató vízkérdésnél, mert ha csak egy cseppet is törődniek vele, úgy bizonyára gyakrabban és lelkiismeretesebben foglalkoztatnák a városi kutmestert. Hányszor halljuk a panaszt, hogy ennek vagy annak a kutnak a szerkezete elromlott és csak hosszas utánjárás után sikerül ismét használható állapotban helyzetetni. (Talán ott is holmi fő- al- és mellék- illetve szakbizottságok intézkednek?) Így történt legutóbb — többek között a megyeházai kutnál, a melyik pedig egyike a legsűrűbben használt közutaknak s vize is tűrhető, a mennyiben csak mérsékelt hascsikarást okoz. Elromlott és nagy keservesen megcsinálták, de hogyan? Szentanuk állítják, hogy paraszthajszálnyi sugárban ontja a vizet. Ezért ugyan kár volt költekezni, ha csak azért nem, hogy egy újabb, lélekemelő képet nyujtsanak a városi gazdálkodásról. Szabó Jánosunk ugyan erre valószínűleg azt mondaná, hogy ez már nem is gazdálkodás, hanem garázdálkodás. Csak rajta, tisztelt urak, folytassák így tovább, de legalább engedjék meg nekünk, hogy néha panaszokodhassunk. Mert már nagyon megszoktuk.

Eljegyzés. *Egyed* Béla m. k. számmellenőr Nagy-Károlyban, eljegyezte köztisztletben álló polgártársunk *Emhecht* Ferencz kedves és szép leányát *Czesuskát*. — Az esküvő október hó 15-én lesz Székesfejérvárott.

Adomány. Mint követésre méltó példát említtük meg, hogy a helybeli *Weisz* és *Tull* gabona kereskedő cég az székesfejérvári önk. tüzoltó egylet részére 3 frot adományozott.

Az államvasutak pénztárosnői. Az államvasutak vonalain rendszeresített pénztár-kezelőnői állásokra annyi kérvény érkezett be, hogy — az államvasutak igazgatóságának értesítése szerint — a szükséglet évekre fődözve van. Mivel pedig a folyamodások még egyre nagy számmal érkeznek, a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy míg a már előjegyzésben lévő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnői

kezüket a királyné néma sebére és az ártatlan seb felett vallják meg bűneiket és tévedéseiket.

Az embereket, t. közgyűlés, a modern filozófia és a szociáldemokratizmus vezeti az anarchizmus örvényébe. Mind a három egyaránt istentelen, mind a három egyszerre, de más-más fegyverekkel támadja az egyházi és állami tekintély képviselőit. A mai istentelen bölcsélet tanaival, a szociáldemokratizmus bujtogató beszédeivel, az anarchizmus túrel támad a fennálló világrrend ellen. A mai bölcsész istentelenül gondolkodik, a szociáldemokrata istentelenül beszél, az anarchista gyilkol. A bölcsész úgy véli, hogy nincs Isten, nincs tekintély, a szociáldemokrata fellázad ellene, az anarchista egyenesen legyilkolja. Egy egoista modern filozófus, Stirner Miksa azt vallja magáról, vagy az egyedről: „én vagyok az egyetlen, a a legmagasabb, az abszolút. Én alkotom meg jogomat, s kivülem más jogforrást el nem ismerek, sem Isten, sem államot.“ Egy drabka a mai bölcseléből. „Mi szociáldemokraták — mondotta Bebel a német országgyűlésen — minden tekintélyt tagadunk, akár földit, akár mennyeit. Nincs ur, nincs szolga, nincs hatóság, sem alattvaló.“ Vajjon t. gyűlés műveletlen és tudatlan demagógok ezek? Korántsem, a szociáldemokratizmus és anarchizmus vezetői a modern műveltség magaslatán állanak. Tehát miért lázzák fel a kedélyeket a hatóságok ellen, miért adnak tört emberek kezébe, hogy vele ártatlan királyi vért ontsanak? Azért t. közgyűlés, mert e modern bölcsélet kimetszette a műveltség talajából az ész és szív egyetlen támaszát: az Isten. Már pedig Isten és ember, Isten és tekintély, Isten és jogrend, Isten és a rajta épülő állami és társadalmi élet elválaszt-

állításokra való további kiképzést beszüntetik s az esetleg mégis leérkező folyamodványokat elintézés nélkül adják vissza. Ipy persze kibótt pénz minden krajczár, amit a kérvényezők kérvényeikre fordítanak.

△ Konfliktus. *Utas:* Még is csak czudarság, hogy milyen lassan mászik ez a gebe!

Kocsis (legmatikusán): Hja, ma valószínűleg nincs diszponálva!

Hangverseny. Mult számunkban már említettük, hogy *Balassa* L. Kálmán a nagyhirű hegedűművész október hó 6-án a „Magyar Király“ fogadó nagytermében hangversenyt rendez. A rendkívül élvezetesnek ígérkező hangverseny programja ez:

1. *Vieuxtemps*. Hegedűverseny. Introduzione — Cadenza — Adagis religioso — Finale manziale. Előadja: *Balassa*.

2. a) *Zichy* G. Ave az „Alár“ cz. operából. b) *Abt* F. Kakudal. Éneki: *Rostagni Flögel* Carola urnő.

3 Szavalat.

4. *König*. op. 10. a) Scherzo. b) Molto vivace.

Zongorán előadja: *Schwarzbach* Flóra urhölgy.

5. a) *Svendsen*. Románcz. b) *Sarasate*. Spanyol táncz.

c) *Paganini*. Moise ábránd. (a G húron.) Előadja: *Balassa*.

10 perc szünet.

6. *Rubinstein*. Sonáta G. dur. Előadják: Zongorán *Leéb* Erzsike urhölgy és hegedűn *Balassa*.

7. *Vienavsky*. Faust ábránd. Előadja: *Balassa*.

8. *Cumbert* „Dátom“ *Balassa*; 2 magyar dal. Éneki: *Rostagni Flögel* Carola urnő.

9. *Auer*. Magyar rhapsodia. Előadja: *Balassa*.

Városi közgyűlés. Székesfejérvár sz. kir. város törvényhatósági bizottsága e hó 25-én d. e. 9 órakor rendezt havi közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: Az úresedésben levő irnoki állás betöltése. — Városi tanács előterjesztése „Piros alma“ telkének eldarabolása s eladása tárgyában. — A fogyasztási adópótlékról szóló szabályrendelet. — A felsővárosi legelő egy részének művelés alá vétele. — A

hatatlan összefüggésben vannak; gyökerük az Isten. A bölcsélet száműzte a műveltség keblől az Isten s vele együtt vesztette el minden égi kellemét, fényét, nemességét és lett belőle nemptelen, véres kezű gonosztevő.

Ez istentelen műveltséggel szemben, midőn az erdélyi magyar köznevelődési egyesület előtt állok, engedjék meg, hogy felemeljem a valódi, az istenes műveltség lobogóját. Haladásunkat csak a jogrend és a tekintély vezéreszillaga biztosítja, amely fényt, ép úgy, mint minden műveltségünk az ő nemes zománczát az Istenben való mélységes, eleven hitből nyeri. Ha nem akarjuk az anarchistáknak utját hozzánk egyengetni, legyünk azon, hogy műveltségünket, amelynek Erdélyben egyik terjesztője és fejlesztője ez a egyesület, a hitnek szelid és megnyugtató fénye hassa át. Ne hagyja el az egyesület ezen vezéreszillagot, mert ha az elsötétül, és elborul nemzedékünk öntudatában, fiaink feldőlnek a jogrend minden intézményeit, kiforgatják erkölcsi tartalmukból az államot, a családot, a tulajdont és rémes sötétségbe merítik az emberi műveltséget.

Ennek az egyesületnek a magyar műveltséget kell szolgálnia, az a magyar műveltséget, amelynek a kereszténység az édes anyja és amely évszázadokon át eleven sánczot épített a keleti műveltség erőszakos hatalma ellen.

A mélyen tisztelt közgyűlés méltán üli ez ünnepen Erzsébet királyné végzetes halálának évfordulóját; hiszen a műveltség veszedelmét siratja a nagy királyné halálában.

Midőn a modern műveltség ily vérszék áldozata előtt állunk, nem kell-e felbuzdulnunk annak romboló hatalma ellen? Igenis, tisztelt közgyűlés! mi, kik szeretjük nemzetünket, hazánkat

város belterületéről felvett térkép sokszorosítása. — A Háltérén levő hiteles mérleg átalakítása. — Dieterich Szilárdnak eladandó városi terület. — Az izr. temető örének kintlakása. — Klein Adolf által kért telekeldarabolás. — Polgármesteri jelentés a lemondás folytán üresedésbe jött egyik ezredéves ösztöndíj betöltése tárgyában. — Gyurtsik Márton nyugdíjaztatási ügye. — A városi tanács betérjeszti a villanyos világításra vonatkozó szerződési tervezetét. A tárgysorozatba utólag felvételre dr. Svára Gyula indítványa az aradi vértanúk félé százados évfordulójának megünneplése tárgyában.

△ Nem engedi. 1-ső szomszéd: Szép gyerek a fia, mondhatom. Az előbb majdnem fejbe dobott egy kövel.

2-ik szomszéd: Csak majdnem? Akkor nem is az én fiam volt! Az sokkal ügyesebb gyerek!

— **A városi agg- és szegényügyi bizottság** ma délelőtt ülést tartott. A költségvetést, mely szerint a kiadás 11,663 kor. 60 fill.-ben, a fedezet pedig 13,716 kor.-ban állapított meg (tölség 2053 kor. 60 fillér) egyhangulag elfogadták. Tokody Gáspár 48-s-s honvéde és Langmár Ferencz az aggitétetbe felvételtek. A kenyér és egyéb élelmiszerek beszerzésére a bizottság egy nyolcz tagu albizottságot küldött ki, azon utasítással, hogy az árlejtést még a Dömötöri vásár előtt tartsák meg.

— **Meghívó.** A zirczi kerület lelkes néppárti hívei a vespérmegyei **Oszlopon** 1899. október 1-én vasárnap d. u. 3 órákor a templom előtti téren **néppárti népgyűlést** fognak tartani a következő tárgysorozattal: 1. **Elnöki megnyitó.** Tartja: Zichy Aladár gróf, orsz. képviselő. 2. **A néppárt parlamenti működéséről.** Tartja: Molnár János, p. főpap, orsz. képviselő. 3. **A néppárt közgazdasági programjáról.** Tartja: Dr. Major Ferencz, orsz. képviselő. 4. **Elnöki zárszó.** Oszlopon, 1899. szept. 16. **A rendezőség.**

— **Életunt öreg ember.** Szalai János, Keresztes község legöregebb embere jónévű bogmár-mester volt valamikor, de már hogy vénységére nem bírta a munkát, igen keserűnek találta a kegyelemkenyeret, melyet a fia jóval-

hagyományainkat és intézményeinket; mi, kik a magyar faj fölénységét a magyar műveltség fejlesztése által akarjuk biztosítani; minden igyekezetünkkel hassunk oda, hogy műveltségünk és haladásunk feltételét, a tekintély elvét az ő legbiztosabb alapjára, az Istenre tekessük. Leheljük műveltségünkbe, különösen iskoláinkba, a vallásosság éltető szellemét, hogy ez a műveltség ne véres kezű, hanem szelíd lelkű legyen. Ne támadjuk meg, ne hanyagoljuk el törekvéseinkben a pozitív keresztény irányt, ne vethesse szemünkbe a nagy világ, hogy iskoláinkban és egyesületeinkben nem ápoljuk a vallásosságot, az igaz keresztény értéket s hogy immár más alapot készülnék vetni nemzetünk boldogulásának, mint amelyet már 900 év előtt vetett első szent királyunk, amely alap: a mi urunk Jézus Krisztus.

Ezen az alapon gyászolhatjuk legszebben elhunyt nagyjainkat s köztük boldogult királyunkat; ezen az alapon vivhatunk meg győztesen a nyugoti barbarizmussal, a szociáldemokratizmussal és anarchizmussal, mely Istent tagadván, örök eszmékről lemondván, országokat, népeket és nemzeteket metelyez, ártatlan szivekre tör, királyokat gyilkol.

„Fides victoria nostra“, a mi hitünk lesz a mi győzelmünk. Ez, mikor örök hazát ígér, megtanít szeretni a földi hazát, tisztelni a királyi vért, felkarolni a népet szeretettel, hogy egyesült erővel küzdjék, a keresztény műveltség ege alatt mind a szellemi, mind a gazdasági élet terén felépíthessük a nemzet boldogulásának templomát.

tábol élvezett. Pedig jó szívvel adta a fia, a ki harangozói sorban van a keresztési eklézsiájánál. A 85 esztendő ember, tegnap délben, míg fia harangozni járt s menyec a konyhában foglalatoshodott, behúzódott a szobába s ott a mestergerendára egy erős kötéllel fölakasztotta magát. Mikor Szalai István hazajövé, betoppant a szobába, apját a kötélén csüngve, már megkékülve, holtan találta.

— **Meghívó.** A székesfejérvári iparos ifjuság önképző köre f. hó 24-én és eszentul minden vasárnap saját helyiségében, szarka-utca 6 sz. (a kapuval szembe) báziás jellegű **táncszertélyt** rendez. Kezdeté este 8 órákor — Csak férfiak fizetnek.

— **Radosztáék.** A budapesti kir. büntető törvényszék nemrégiben öt esztendei feyházra ítélte **Radoszta Ferencz székesfejérvári** születésű lakatossegédet, ki két társával együtt a mult nyáron a nyári lakásokat toszogatta. Testvére, Radoszta Ferencz és Pammer István a harmadik komponista, egyenkint 3—3 esztendőt kaptak. A kir. tábla az ítéletet most megerősítette.

△ Riposzt. **Vendég** (evés közben): Nem vagyok én új kapu, hogy úgy rám mereszti a szemét! Takarodjék innen!

Pinczér: Bocsnatot kérek, felelős vagyok az ezüstnemtekért!

— **Rossz csere.** **Orosz István Rosenfeld** Henrik **bicskei** birtokos magtárosa sehogy sem volt a helyéül megelégedve, azért ő kelme füt-fát megmozgatót, csakhogy állását valamely jobbal fölcserelessse. Minthogy azonban ez nebezen ment, Oroszi a közvetítésnek azon immár nem szokatlan módjához folyamodott, melyet műnyelven „kenésnek“ szoktak nevezni. Ezt pedig úgy cselekedte a kiváló magtáros, hogy a felügyeletére bízott magazinból egy zsák borsót elemelt, hogy azzal **Breuer Lipót** odavaló szatócot „megkenje.“ Am a turpisság nem sikerült, Oroszit rajtszípték és a székesfejérvári törvényszék most egy havi fogházra ítélte. A melyen sujtott férfit a börtönörök előtt kijelentette, hogy ha ezt előre tudta volna, inkább megmorádt volna Rosenfeld szolgálatában.

Nyilt levél.

Reé István főkapitány urhoz.

A miniszter kiadott egy rendeletet, melyben a biciklizőknek bírságolás terhe mellett meghagyja a sétateret kikerülését. E rendelet városunkban is közzé lett téve.

Amde a biciklizők még csak nem is heriditenek e rendeletre. Ha szerit tehetik, keresztül vonulnak a sétatereken, sőt egyes vakmerők negyedórákon keresztül bravorozni mennek azokon. Snincs, a ki meglássza. A játszadázó kisgyermek rémülve szaladgálnak előle, a sétáló közönség pedig boszankodva távozik onnan.

Ha a bicikli számozva lenne, minden ember könnyen följelenthetné a rendelet áthágóját. Azért is a számozás hiányában kénytelen vagyok magam, a sétáló közönség és a játszó gyermekek érdekében fordulni Főkapitány urhoz, hogy tekintélyével hasson oda, hogy a min. rendeletnek a közönség érdekében érvényt szerezzen, s utasítsa a biztosokat és rendőröket, hogy a sétatereken biciklizőket ne bámulják, hanem fogják el. Egy legyen megbüntetve, a többi majd alkalmazkodni fog a rendelethez.

A sétatér legyen sétatér!

Egy városi polgár.

A magyar pezsgőgyártásról.

II.

Ki készítette hazánkban az első francia pezsgőt?

(Folytatás az előzőről.)

Nincs talán egyetlenegy ipari termék sem, melynek lényegéről, előállítási módjáról a nagy közönség olyan téves nézeteket táplálna, mint a pezsgőborokról. E legendászerű tévedések nemcsak a pezsgőborok előállítására és minőségére vonatkoznak, hanem alapját képezik ama, az emberi természetben melyen gyökerező konzervatívizmusnak is, mely megszokásból, előítéletből és elfogultságból a hazai produktumok fölött az idegenek adja az elsőbbséget. E sajnálatos körülmény, mely alatt oly sokat szenvedtek pl. emberöltőkön keresztül hazai gyógyfürdőink és ásványvizeink, utját állotta hosszú időn át a magyar pezsgőborok gyártásának is, és tette lehetővé, hogy hazánk évtizedeken keresztül milliókért vásárolta vissza ama pezsgőborokat, amelyek a tőlünk potom áron vásárolt homoki borokból készültek.

Azonban mint minden téren, egy a pezsgőborgyártás terén is az utóbbi években szemmel látható öröndetes javulás állott be, úgy hogy bátran és minden túlzás nélkül állíthatjuk, miszerint nincs messze azon idő, amelyben hazai fogyasztó-közönségünk a különböző külföldi elsőrangú pezsgőborok s még inkább azok nagyszámú hamisítványainak nyomása alól feiszabadulni fognak, hazai pezsgőborgyártásunk pedig schasem remélt magaslatra emelkedik, hazánkra nézve pedig a gazdaságnak új és gazdag forrásai fognak megnyílni.

A hazai pezsgőborgyártás ezen öröndetes fellendülése körül kétségkívül a legnagyobb érdemeket a rheimsi születésű François Lajos szerezte magának, ki aránylag rövid idő alatt szívben, lélekben magyarrá vált, amiben nem csekély része lehet kiváló műveltségű magyar feleségének, ki különben férje volt üzletársának leánya, s már évekel előbb letette a magyar állampolgári esküt, Reimsban született 1858-ban. Mint a de Montigny grófok világhírű reimsi pezsgőgyárát nagyhirű 25 évi gyarvezetőjének, François Philippének fia, hivatva volt arra, hogy atya tradícióinak szellemében a pezsgőborgyártás terén egykor önálló tevékenységet fejtsen ki. Ezért miután hét éven keresztül atya vezetése mellett a pezsgőgyártás elméleti kellekeit és gyakorlati titkait elsajátította, ismereteinek kibővítése céljából hosszabb időt töltött mint munkás-vállalkozó a Champagne két leghíresebb pezsgőgyárában, Roederer és Mummulak, akikől azután gyarvezetői minőségben Magyarországra került 1882-ben. Itt szerzett tapasztalatai csak megerősítették abban a véleményében, hogy a magyar borok ép oly alkalmasak a pezsgőgyártásra, mint a francia borok, és hogy daczára a közbejött phylloxerának — a rezervek kellő visszatartása mellett — nemcsak kivitelre, hanem a folyton emelkedő pezsgőfogyasztás következtében jelentékeny beföldi forgalomra is számíthat. Ezért 1886-ban apósa, Páholzky József társaságában megnyitotta az első magyarországi francia pezsgőgyárat, amely ma is közvetlen felügyelete alatt működik.

Itt van helyén, hogy a pezsgőborgyártásnak általa alkalmazott elveivel, módszereivel stb.-vel részletesebben megismerkedjünk, annyival is inkább, mivel ezekből világlik ki legjobban miszerint Louis François promontori gyárának berendezésénél sem fáradságot, sem költséget nem kímélt, s hogy a modern technika vívmányainak felhasználásával olyan ipartelep hozott létre, mely a külföld legnagyobb hasonmémű vállalataival egy színvonalon áll.

A pezsgő tulajdonképen nem egyéb, mint oly bor, mely nagy szénsavtartalmánál fogva a pohárba kiöntésnél élénken pezseg. Felette téves volna azt hinnünk, hogy a pezsgőborok kizárólag fehér szőlőből készülnek, hisz a világhírű champagne-i szőlők termésének is 1/3 része fehér, a többi fekete. A pezsgőgyártásra fehér és piros, illetve fekete szőlőkeveréket használnak, a szemetek leszedik, néhol le is héjazzák, a nedvet nem lábbaltiprás által, hanem sajtókkal (pressoir) sajtólják ki, ami által szintelen s az első erjedés után tökéletesen fehér

folyadékot nyernek. Hogy mily gondosan történik a szőlőszemnek egyenkénti leszedése, a fűtről a lebéjazás, arról még csak megközelítőleg sem alkothatunk magunknak fogalmat, de a legmesszebbre menő lakikmeretes kezelésre mutat már az is, hogy a 2-ik sajtolásnál nyert bort — vin de suite — egyáltalában nem is használgák. Különös gond lesz arra is fordítva, hogy a must legalább 18% cukrot, 0.6—0.75% savat tartalmazzon. Hogy az erjedése gyengébb, a bor nagyobb alkoholtartalma legyen, 1% cognacot is szoktak hozzáadni. Az így kezelt bor a következő év tavaszáig eléggé megéri. Ekkor különböző borokkal keverik, szépitik, tisztítják és erős palackokba lefektik, amelyek igen nagy belső nyomásnak is ellen tudnak állani. Minden palackba meghatározott mennyiségű rafinadéból készült cukorszörpöt öntenek. Az így megtöltött, bedugasztolt és aczéldróttal lezárt palackokat az erjesztő helyiségbe raktározzák, még pedig vízszintes helyzetben. A fiatal borban még meglévő seprő (alj) az erjedést újra megindítja, a cukor alkohorra és szénsavra bomlik, míg az átalakult erjedési (forrási) termékek különválva, a fenekére ülepednek. Ez az ugynevezett vin brut, amelynek még egy utólagos kezelésen kell keresztülni. Ez a remonage, amely abból áll, hogy a palackokat erősen felrázzák, hogy a fenékben levő üledék a palackban egyenletesen terjedjen el, s azután erre szolgáló, háztetőhöz hasonló állványokra rakják, még pedig mindig lefelé fordított nyílással. Nehány óráp mulva egy ügyes lükessel a palackjának derekatáján meggyült ajsát a parafadugóhoz közelítjük, míg az teljesen vertikálisan áll, az alj a parafára rakódik le. Erre következik a kezelés legfontosabb és nagy gyakorlatosságot igénylő része, melyet a promontori gyárban François Caesar végez. Ez a degorgement, melynek célja az alj eltávolítása s abban áll, hogy a dugót ügyesen kiugratják, hogy a kitűnő bor az ajsát magával ragadhassa, az üveg nyakát az ujjal gondosan letisztítják, a palackokat megtöltik a dosage-likörrel, parafadugóval elzárják, s ezt aczéldróttal veszik körül. Mindennek azonban, hogy sok szénsav el ne szálljon, rendkívül gyorsan kell történnie.

A likör, amelyetől a pezsgő speciális ízét nyer, kandisboroldatból, rectificált cognacból, régi pezsgőből és esetleg még más kivonatokból áll. A pezsgőnek általában három faja van, u. m. Crémant (az legkevésbé pezseg.) Mousseux és Grand-Mousseux. Nagyon kedvelt a Crémant rosé, erős és sajátos parfümmel bíró faj, mely egészen ellentét a nálunk kedvelt édes pezsgőnek. Legjobb a pezsgő öt esztendőskorában, noha ekkor már nem pezseg úgy, mint a 2-ik vagy 3-ik évben. A François-gyár bármilyen ízű pezsgőt is előállíthat, mert gyári berendezése olyan, hogy általa készített pezsgők minőségét és ízét a megrendelőt tesszesse szerint változtathatja, új és régibb keletű pezsgőt is egyforma mennyiségben szállíthat mivel tekintélyes tartaléka (reserve) van. Mint minden gyárnak, úgy ennek is saját jegye (marke) van. A pezsgő megmaradása, illetve a szésvartartalom megtartása a parafadugók minőségétől függ, s azért kell a palackokat a pincékben lefektetve tartani, hogy a dugók állandóan nedvesek legyenek és össze ne húzódjának. A pincének természetesen hidegnek kell lenni.

A pezsgő aromája a szénsavnak a bor alkatrészeire gyakorolt behatásából származik, valószínűleg a szénsav-aetherből.

Mind ezek után bátran állíthatjuk, hogy a promontori François-gyárral, amely különösen stilszerű frontjával intámb egy kényelmes urilakra, mint egy hatalmas és nagyjövű gyárra emlékeztet, a székes-fővárosi ipari vállalatok egy minden tekintetben konkurrencziaképes faktorral gazdagodtak, amely a hazafias pártolást szállodásaink, vendéglőseink és kávéház-tulajdonosaink részéről nemcsak az általa előállított áruk kitűnő minőségénél fogva érdemi meg, hanem azért is, hogy a pezsgőkre költött pénzfáradat ne mindig a külföld, hanem hazafelé is meginduljon: A François-gyár pezsgői méltók arra, hogy a drága milliókon improbitált külföldi pezsgőket kiszorítsák, annyival is inkább, mivel — mint ezt a gyár kimutatásai bizonyít-

ják — a külföldön is fényesen megállják helyüket.

A Lois François-féle pezsgők erre a pártolásra nemcsak kitűnő minőségűk s ama körülménnyel fogva érdemesek, mivel majdnem az egyedüli igazán magyar eredetű, magyar földön és magyar borból készült francia-pezsgők szerepével bírnak, hanem ama valóban olcsó árúknál fogva is, amelyen azokat a gyártótulajdonos a vendéglősöknek és kávéház-tulajdonosoknak árusítja. Így a legfinomabb Crémant rosé palackja 2 frt. 50 kr., a Monopole demi sec vagy Oriental extra-dry palackja 2-2 frt., a Transylvania és Carte Blanche á 2 frt. 25 kr-ba kerülnek.

A mondottak után biztosra vesszük, miszerint a Lois François-pezsgők rövid idő múlva nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban közkeveltségre fognak szert tenni, nem fognak hiányozni egy vendéglő vagy kávéház raktárából s asztaláról sem, sőt idő múltán a külföldre is eljutván, hozzá fognak járulni a folyton emelkedő s mindinkább virágzó magyar pezsgőgyártási ipar dicsőségének emeléséhez. Lois François-t azonban már ma is feltétlen elismerés és dicséret illeti meg ama hazafias cselekedetért, hogy felismerve hazai bortermelésünk nagyraihivatottságát és jövőjét, a kedvező alkalmat erős kézzel és remes szíjjel arra használta fel, hogy a magyar bortermelőknak új jövedelmi forrást, a magyar pezsgőgyártásnak pedig egy szép reményekkel kecsgető jövőt nyisson meg. Hogy ezzel egyidejűleg új otthonot s új hazát is szerzett magának, érdemeit minden hazafias iparosunk szemében csak emeli.

Reméljük is, hogy fáradsalmas munkájának gyümölcseire nem sokáig kellend várnia, és a magas kitüntetések, melyekben François Lajos ismételt ízben részesült, így legutóbb midőn udvari szállítóvá neveztetett ki, csak sarkalni fognak lelkében az ambícióit. Ohajjuk, hogy nemes munkájának gyümölcsét zavartalanul élvezhesse, hogy a magyar ipart minél szélesebb körben vihessen diadalra.

I R O D A L O M.

Előfizetési felhívás. Dr. Schlör Alajos

„Szent elmékedésére.” Fordította több kalocsagyűjtemények a második kiadást átnézte és sajtó alá rendezte Nogáll László kétegyházi római katolikus plebános. Dr. Schlör világhírű elmékedési közkívánatra 3 nagy kötetben több mint száz ivnyi terjedelemben f. évi szeptemberben jelennek meg; a 3 kötet ára portómentesen 5 frt, áldozóknak etiam erga 15 sacra. Megrendelhető *Kétegyházán* (Békésmegye) *Nogáll László plebánosnál*. Tekintettel a mű kitűnőségére, mely minden jó kereszténynek, de különösen szerzeteseknek és papoknak olya szükséges, mint a mindennapi kenyér, számítok a tömeges megrendelésre.

A **Thematikai utmutató**. A *Rózsavölgyi és társa czég* kedvezményesének tekinthető az a praktikus és a zenekedvelő közönségre nézve *felette hasznos* újítás, hogy a zenemű kereskedők thematikai utmutatókat bocsátanak közre megjelölt hangjegy notációikkal. Ugy értelmezendő ez, hogy a thematikai utmutatóban az illető kompozíciónak néhány bevezető ütemét közlik, a minek a közönség kettős hasznát veszi, mert míg egyrészt ráismer arra a kompozícióra, a mit történetesen megvételre keres, másrészt mindjárt meglátja a bevezető ütemekből, hogy az illető zeneművet érdemes-e megszerezni vagy sem? *Rózsavölgyiek* ezeknek az utmutatóknak a kiadásában a legiglisabbak. Most legújabbban is kibocsátott egy ilyen a melyben felsorolva látjuk thematikai jelzéssel *Lányi* Ernő gyönyörű *Güre* notáit, *Kutschera* Alajos legújabb dalait *Hon* László legújabb dalait, *Baka-Báts* Irma, *Korvát* Géza, *Streleski* sikerült zongoraszerzeményeit s. a. t.; felsorolva találjuk a jegyzékben továbbá a legjobb *tananyagokat* a melyeket most az iskola év kezdetén fontos tudni s a megvételre ajánlatos zeneműveket, a melyek

a *Rózsavölgyi* czégnél tudvalevőleg mindig *bőven vannak raktáron*. A kiadó czég a thematikai utmutatókat, mint nélkülözhetlent szivesen küldi meg díjtalanul bárkinek is, a ki az iránt hozzáfordul.

K Ü L Ö N F É L É K.

Január: Születés és jellem. A „Modern Astrology” című angol folyóirat a következők összeállítását közli arról, hogy milyen következtetéseket lehet az ember jellemére a születési hónapból levonni.

Január: Az ezen hónapban született férfiak jó és hű férfiek lesznek. Külsőleg kissé közönyösöknek látszanak, nem sokat beszélnek, de szándéuk őszinte, fölötté megbizhatók és becsületesek. Az ezen hónapban született nők okos és gazdálkodó háziasszonyok lesznek, körültekintők és gondosak, de kissé buskomorságra hajlanak.

Február: Férfiak hűk és melegszívűek, valami előkelőség van lényükben, kitűnő, erélyes és szeretetteljes apák lesznek. A nők gyöngédek és őszinték, nagyon okos anyák lesznek, kik megelégszenek az életben egy partnerrel.

Márczius: A férfiak nem nagyon tehetségesek, lustaságra hajlandók, szerelmi ügyekben állhatatlanok, a házasságért nem nagyon rajonganak és gyakran pesszimizisták. A nők jó gazdaasszonyok lesznek, nagyon vendégszeretők, de többnyire túlságosan becsületesek és nyíltszívűek és nagyon függenek a hangulatoktól.

Április: A férfiak nagyon becsvágyók, sokat adnak a külsejükre, hajlamaik változók és nehezen lehet őket kielégíteni. A nők szeretik az udvarlókat, ingadozók és állhatatlanok. De mihielyest megtalálják az igazit és férjhezmennek, a legjobb asszonyok és anyák lesznek belőlük.

Május: A férfiak erős jelleműek, hallgatagok, parancsolók, kissé pedánsok, macacsok és csak nagy rázkódtatások után szenvedélyesek. A nők mulatósak, szeretik a jó ebédeket, többnyire szeretete méltók és csinosak.

Junius: A férfiak finom ízlésűek, nem mindig hűek, kissé ingatagok. A nők megfontolatlanok, hevesek, nehezen kielégíthetők, szellemesek a társalgásban és szenvedélyesek a szerelemben.

Julius: A férfiak finom érzésűek, gyöngédek, hatalmas érzelmekre képesek, melyek azonban kihűlvén, soha többé föl nem ébrednek. A nők türelmetlenek, szélességek de állhatatosak a szerelemben és igen jó anyák lesznek.

Augusztus: A férfiak külsőleg durvák, dicsvágyók, öntudatosak, nemeselekkük és állhatatosak egy barátságban, mint a szerelemben, A nők temperamentumosak, uralkodni vágyók, de nagyon nagylelkűek és rokonszenvesek.

Szeptember: A férfiak kritikusok, de igazságosak, mindenkor tevékenyek és törekvők és jó családapák. A nők diszkrétek, ragaszkodók, okosak, szorgalmasak.

Október: A férfiak előkelő érzületűek, vidámak és állhatatosak. A nők elbizakodottak, kaczerák és a társaságot szeretik.

November: A férfiak erélyesek, önálló, bizalmatlanok és hirtelen haraguk. A nők éles ítéletűek, büszkék, féltékenyek, tudnak magukon uralkodni, de kissé melánkolikusok.

Deczember: A férfiak nagyon joviálisak, nagylelkűek, gyöngédek, de ingatagok. A nők tevékenyek, erélyesek, a változatos életet kedvelik, de hű házastársak és okos anyák.

Megjegyzni az angol asztrológiai lap, hogy a ki valamely hónap 21-dike után született, a következő hó jellembelei tulajdonságaival fog birni.

És a kik a meghízástól félnek. A szinpad ugynevezett csillagai, a híres színésznők és énekesnők semmitől sem félnek annyira, mint a meghízástól. De keményebben nem küzdött egy sem köztük, mint Davenport Fanny, az angol szinpadok csillaga. Tizenöt év előtt a miss termete olyan aggasztó gyorsasággal kezdett kibővülni, hogy kétségessékné látszott, maradhat-e még hosszabb ideig a szinpadon. Egy egész évre szabadságotlatta magát és beutazta Európát, miközben először látta Sardou Fedoráját, melyben a czimszerep annyira megtetszett neki, hogy elhatározta, hogy a darab előadási jogát megszerzi. De hogy Fedorát adhasa, ahhoz sokkal karcsubb termetre volt szükség, a mit hogy elérhessen, olykor

harmincz angol mérőföldet gyalogolt egy nap, megvonta magától a legszükségesebb táplálékot, így három hónapon át csak eczetbe rakott paradicsomot és itt ott egy kis krumpalisalátát evett. Vitézül folytatta ezt a kegyetlen diétát mindaddig, míg elég nyulánk és karcus lett arra, hogy mint Fedóra a közönség elé léphessen, de a mennyivel alakja kecsesebb lett, arcvonásai annyit veszítettek szépségükből. Ugyanez a rém tüdőzi már évek óta Calvé asszonyt is és hogy elűzze, épen olyan szigorú étrendre kárhoztatta magát, mint egy athléta vagy dijbirkózó. Most az ugyanevezett francia kurát tart, mert ebben bizik legjobban. Szép alakját Melba asszony is csak szigorú étrenddel képes föntartani. Mindenféle tortát és édességet kerülni kell. Leginkább az énekesnőknek van hajlamuk arra, hogy elhizzanak. Ennek az áldozata lett Titiané, a híres alt énekesnő és a mai énekesnők közt is sok van, a kik ettől a veszedelemtől félnek. Mather Margit, a mikor hizni kezdett, annyira megjéjt, hogy olyan szereket vett be, melyek halálát okozták.

KÖZGAZDASÁG.

A közmagtár helyisége.

(—) Ha valamit megkezdettünk, ha ki-mondtuk az a-t, mondjuk ki a b-t is, a megkezdett művet fejezzük be! Ezt alkalmazhat-nánk kath. körünk rég huzódó építtetésére. S a mihez fogunk, a mit megkezdünk, mindig a főcélra legyünk benne figyelemmel. Értjük ezt a közmagtárak létesítésére.

Azelőtt szemünk előre nem látott, egy helyzetben akartunk megmaradni. A keresztény restauráció munkára szólított bennünket. Itt is segíteni kell, ott is segíteni kell s minden téren a segítség szava hangzik élesen.

A gabonaüzora, a gabona spekulatívó, a gabonának folytonosan cröszakkal lenyomott ára közmagtárak felállítását teszi sürgősen szükségessé. Segítsünk a földmive gazdán, ez a mondás járja! Állítsunk fel közmagtárakat a gabona jobb értékesítésére, ez a buzdítás hangzik szerteszét.

A közmagtár a földmives gazda segélyezése, ez tehát a cél. Akarjuk is ezt a célt, de ábrándozunk, ha volna ennyi meg ennyi pénz, ha elevatorokat, művészi kivitelű magtárakat emelhetnénk, könnyen elérhetnénk célunkat.

A főcél a gazda segélyezése, gabonájának eladása. Ehhez pedig nem kell palota, elevator, ezen célnak egy egyszerű épület is megfelel, az a fő csak, hogy legyen épület, legyen helyiség, hova a gabonát el lehessen helyezni, a többi magától jön már. A ker. szövetkezeti központ eladja a gabonát, nekünk csak szét kell választanunk s a mintát s azután a teher szállítványt kell felküldenünk.

A hol kath. kör van, ott valami hasznosat könnyű felállítani, mert az eszmecsere egymás-közt folyik, s végül rájönnek a leghelyesebb módszere.

Népünk nem idegenkedik az újítástól, ha haszna van belőle. Csak értelmét kell felvilágo-sítani! Nem idegenkedik még anyagi áldozattól sem csak a szívét kell megindítani!

Vegyünk itt figyelembe, hogy földműves gazdák segélyezéséről van szó Van igavonó állatok, ha ez nincs, még mindig van két kezük. A község valami kis helyet csak ajándékoz a célra, a ló meghordja az anyagot, a kéz fel-dolgozza. Ha nem építhetünk téglából, tömet-hetünk földből. Az a fő csak, hogy legyen helyiség. A tetőzethez pénz kell. Van annyi földműves gazda, ki szavatol a kölcsönért.

Vegyünk példát ama kath. kör tagoktól, kik saját szakálukra veszik meg a kath. kör házát, a kölcsön vett pénzt saját földjeikre táblázatják be. Vegyünk példát ezektől s okuljunk rajta.

Az a fő, hogy helyiség legyen a köz-magtár számára. Ábrándjainkkal hagyjuk fel, ne röpüljünk föl Ikarus szárnyaival a magasba, mert a tulságos költekezés folytán az egész terv dugába dőlhet. Legyünk csak egyszerűek! Kezd-jük meg az első foknál. Lassan fogunk előre ha-ladni. Az a milliomos gabonakereskedő is először csak kamránál vagy padlásnál kezdte.

Okosság vezessen bennünket mindig a jó-ban és vállalkozó szellem valamely munka létesítésében, mert a ki mer az nyer, alkal-mazzuk ezt a közmagtárakra.

Gabonaárak.

— 1899. szeptember 23. —

Buza	8 — 8.30.
Rozs	5.80 — 6.25.
Arpa	4.80 — 6.50.
Zab	5.40 — 5.70.
Kukoricza	5.50 — —

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tövis. Kedves levélkéje megingatott abban a hitünkben, melylyel eddig egyik nagy költőnk szavainak igazságát vallottuk: a boldogság kis örömkö-ből áll, kis csillagokból léssen a tejut. Minden ide-ális gondolkodásnak ismert emberek között kegyed az első, a ki a nagyvárosban találta meg a lelkehez illő hangulatot. Megvalljuk, mi ezentul is csak itt, a természet szívéhez közelebb keressük. Hogy a nap ott fényesebben és melegebben süt azt elhisszük: 1. mert vannak mesterséges napok és képzelt napok, a poéták pedig tudvalevőleg szeretik a képes beszé-det; 2. mert itt már vagy egy hét óta folyton esik az eső. A mi pedig a kipontozott helyet illeti, a felől néhány nap mulva személyesen fogunk tudako-zódni. Üdvözet!

Dunamenti levelezőink. Ugy látszik önöket elvitte az árviz. Most csak volna irnivaló?

M. J. B.-e. Intézkedtünk. Az említett dolgot már csak az esetben használhatjuk, ha keddig be tetszik küldeni. Nem kedden, hanem keddre.

Sz. K. Köszönjük. Jövőre azonban a hasonló küldeményeket inkább express levélben kérjük, mert az ajánlottat most is csak többszöri utánjárásra kaptuk meg. A rendes uton késő lett volna.

Felölös szerkesztő: **Chay Antal.**

Vasuti menetrend.

Érvényes 1899. május 1-től október 1-ig.

Budapest indul	Székesfejérvár érkezik	indul	N.-Kanizsa érkezik
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.	1.40 d. u.
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.	1.57 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.	8.05 este
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este	6.32 este	8.40 este*)
Gyors v. 8.00 este	9.17 este	9.22 este	12.07 éjjel
Szem. v. 9.25 este	11.33 este	11.43 este	3.52 éjjel

*) Csak június 1-től közl. Boglárig.

N.-Kanizsa indul	Székesfejérvár érkezik	Budapest érk zik
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.
Szem. v. **)	**)	7.05 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este
Gyors v. 5.03 este	7.43 este	7.53 este

**) Június 1-től Boglártól közlekedik, honnan indul reggel 5 óra 5 perczkor.

NYILT-TÉR.*

Nyilvános köszönet.

Alóírott „Császár“ községbeli lakosok, kik a folyó évi augusztus hó 2-án helyszünkben pusztított tüzvész alkalmával leégtünk s a **Hazai általános biztosító részvénytársaságnál** voltunk biztosítva, a társaság irántunk tanusított eljárása következtében nem mulaszthatjuk el hálánk jelül a következő nyilatkozat nyilvánosságra való hozatalát.

Kijelentjük ezennel, miszerint augusztus hó 2-án tüzvész által okozott kárunk a **Hazai általános biztosító részvénytársaság** által a lehető legrövidebb idő alatt legcoulánssabban teljes megelégedésünkre fölbecsültetett és kifizet-tetett. Az igazságnak megfelelően fölemlítjük, miszerint a Hazai általános biztosító részvénytársaság által kiküldött becsölőmérnök vala-mennyi érdekelt biztosító társulat kárbece-lői közül mint a legelső jelent meg a helyszinén s azonnal hozzáfogott a becsölési munkálatokhoz s ennek következtében vált lehetségessé az, hogy a **Hazai általános biztosító részvénytársaság** daczára annak, hogy majdnem a legszamosabb káresete volt, mint legelső készült el a kárbece-léssel, — miért is indítva éreztük magunkat a **Hazai általános biztosító részvénytársaságnak** ezen uton hálánkat és köszönetünket kifejezni.

Kelt Császár, 1899. évi augusztus hó.

Paksi József, **Fazekas János,**
Beke János, **Molnár Mihály,**
Fülöp József, **Molnár János,**
Róza Mihály, **Molnár József,**
Pulay János, 257. 1—1. **A. Kincses János,**

* E rovatban közlöttekért teletölésget nem vállal a szerkesztőség.

Értesítés.

A vendéglőszerű étkezés biztosítási tárgyaláson az alábbi csapatkórházakban következőleg lesznek megtartva:

a csapatkórháznál Kecskeméten 1899. okt. 11.
 „ „ Székesfehérvárt „ „ 11.
 „ „ Zomborban „ „ 13.

A közelebbi feltételek a Budapest 1899. szeptember 7-én kelt illető hirdet-ményből, továbbá a helyőrségi és csapat-kórházaknál, valamint a 4-ik hadtest hal-biztosságánál felfekvő feltételi füzetekből vehetők ki.

**Cs. és kir 4-ik hadtest
hadbiztossága.**

Utánnyomás nem díjjaztatik. 256. 3—2.

KNAZOVITZKY BÉLA

kalap, uri és női divatru raktára
SZÉKESFEJÉRVÁR
Nádor-utca.

Eladás a legszolidabb áron!

Ajánlja a nagyérdemű közönség figyelmébe az őszi idényre dusan felszerelt raktárát u. m.

férfi és fiu kemény és puha kalapok
a legdivatosabb formák és színekben.

Nagy választék nyakkendő ujdonságokban

A legjobb teherneműk
ingek, gallérok, közelők, lábravalók
és zsebkendők.

Szövött és kötött árak, Jäger és Trier alsó ruházat, harisnyák. — Berliner kötött mellények, sapkák, Jopkák stb.

ESŐERNYŐK.

Vadász és sport czikkek.

Mindennemű
fiu-, leány és férfi sapkák.

Legjobb prágai bőrkeztük

1 frt, 1 frt 20 kr.

FIU- ÉS LÁNYKA RUHÁK.

Fél és magas száru posztó és bőrözött cipők.
UJDONSÁG! UJDONSÁG!

Barchet és casan női blousokban.

Chiffonok, vásznak, diszek, csipke,
szallag, bélés és rövidárú czikkek a
legjutányosabban.

Eladás a legszolidabb áron!

Hirdetéseket

a »FEJERMEGYEI NAPLO«
részére jutányos árért vesz fel
a kiadóhivatal. (Számmer Imre
könyvnyomdája.)

ALAPÍTOTT 1871.

ALAPÍTOTT 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdája (gőzerővel)
KÖNYVKÖTÉSZE
ES LEVELBORITEK-GYÁRA

SZÉKESFEJÉRVÁROTT.

Készít minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előjárók és árvaatyák számára. Szolgabiroi hivataloknak. Ügyvédek, járásbírók és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasóköri részére. Uradalmak, bérlok és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:

IRÓPAPIROK, LEVÉLBORITÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL.

nemkülönböz

IRODAI SZEREKBŐL:

tinták, írónok, valódi aczel- és ezüsttollnyelvek, pecsétviaszok s többféleből jutányos árak mellett!

Meghívó-, belepti-, cím- és látogató-jegyek díszesen!

Nincs többé lábfejás

sem tyukszem, sem izzadós láb, nincs többé bőrkeményedés, sem lábdagulat, nincs többé fagyos láb, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak ki cipőit **Dr. Högyes-féle** az egész világon szabadalmazott asbest-talpbetettel látja el.

Számtalan köszönő levelek közül csak kettőt említiünk.
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.

Ó cs. és kir. Fensége Lipót Salvator Főherceg udvarmesterei hivatala.
Általános Asbestáru-Gyár. Budapest.

Cs. és kir. Ó Fensége Lipót Salvator főherceg az asbesttel bélelt cipőivel nagyon megvan elégedve. Hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem úgy fáradtak ki, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbetéssel, ugyanannál a cipésznel s aztán küldje ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbest betétű cipők kettőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni

Dánáson, 1897. évi szeptember 17-én

tisztelő hiva Vekerle Sándor.

Az asbest talpbetétek kitűnőségét legjobban bizonyítja az is, hogy a cs. kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek már eddig is

22500 pár szállított.

Nagybani elárúsítás: az Országos Központi főraktárban. Általános Asbestáru-Gyár betéti társaság. Budapest VI. Sziv utca 18.

Páronkint való elárúsítás Székesfejérvár és Fejérmegye részére.

Langraf Gábor és Fia bőr- és cipész kellekek árubázában
Székesfejérvárott, belváros Jókai-utca 8.

Férfiak és nők részére

Á r a k:

Leányok és fiúk részére

kettős vastagságu, párja1.20
egyszerű vastagságu, párja—60
Asbest homok talp, párja—40

kettős vastagságu, párja—60 kr.
egyszerű vastagságu, párja—30 kr.
Asbest homok talp, párja—20 kr.

Hintő por csomag 30 kr.

Viszontelárúsítóknak megfelelő engedély. Naponta postai szétküldés oszakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. — Csomagolás ingyen.